

זלמן אפשטיין

קות הרשמית, שמר לעצמו את חופש הבקורת והבחינה העצמאית, אך בימש למוג את היסודות הלאומיים, כלשון העברית ותחית הארץ, בערכים המזוקי קים והמושכלים של היהדות המסורתית, שלא נראתה לו כתורה מאובנת. כתב בשמו ובכינוי — לרוב בשם שלמה האלפרושי. קובץ כתביו יצא בשנת 1905 והוסיף הרבה גם בצורת ספרים כגון המונוגרפיה על משה לייב לילינבלום, מחברת על בנו שנספה בלא עת, סיע להוצאת כתבי אחרים, כגון מכתבי הסור פר האומלל יוסף דורו'קה, השתתף בעריכת „ספר השבת" וכתב הרבה מאי מדים בעתונים וכתבני עת.

עלה לארץ לעת זקנה, פליט מחפכה ויסורים. חי כאן בעוני ובבדידות. אך עינו הטובה ומזחו ההונה לא עזבוהו. הוא היה מחשב השבון עולם של היחיד ושל הכלל, היה מתבונן ומבקר להבין את היוגות החיים המתהווים בארץ, היה מבקר אותם מתוך השקפתו, מציג להם תביעות, ומבקש לעמוד על החיוב שבהם ברוח טובה ובמלה נלכבה. זכור רה הגותו על זכות הפועלים לחנוך עצמאי. זכורים מאמריו מלפני זמן קצר על רשימה אבטובוגרפית של פר עלת מהעליה השנית. ליתו לא גם עד יוטו האחרון.

אחיו הצעיר ממנו הוא הוא הסופר והפרדגוג והבלשן ר' יצחק אפשטיין.

בתוספת הערב של מוצ"ש מסרנו את הידיעה על מותו של זלמן אפשטיין. מוקני הסופרים שבדור, שעבד בשי רה הספרות והפובליציסטיקה העברית המשים וחמש שנה, מאז ראשית הור פעתו על עמודי „המליץ" עד אחרית פרסומי לפני ימים לא רבים מעל עמודי „הארץ". בפובליציסט היה מן הלוחמים בתוסנפש לחבת ציון, וגם יצא במל חמת תנופה והגנה בחרדים שעמדו מנגד לתנועת היבת ציון ואף היו לה למכשול. דרש להרחבת אפקה של הספרות העברית והעמקת שרשה בהכי נסת ערכים אנושיים ואסתטיים ובכמה סעיפים קדם בזה לתביעתו של ברדי צ'בסקי. כמספר נתן ציורים מחיי ישראל בתחום המושב, שהיה בהם הרבה מהי שיפתיהופי הננון שבהיים האלה על עיקרם ותובם המוסריידתי. פשטות סני נונן, בהירות הרצאתו והנעימה הנלכבת שבה שיוו חן מיוחד על הסיפורים האלה וכן על פרקייזברונותיו, שנתגלתה בהם הראייה של אסכולה רומנטית שהוא נמנה על אבותיה בספרות העברית. כמה שנים שימש כמזכיר הועד של חובבי ציון באודיסה ונשפע הרבה ממגעו עם מ. ל. לילינבלום, שהשפיע עליו ביושרהגיונו וצלילותהרגשתו, היה מקורב לאחד העם ונתן ידו לייסוד אגודת „בני משה" וכן היה מן המשר התפים הקבועים ב„השלוח". אך היסוד הלירייהעממי גבר בו על תרציונליות הלאומית של אחד העם, והוא שב אל המסורת הדתית, לא הודתה עם האדרי